

de summo bono, & c. intra omnia, sed non inclusum: extra omnia, sed non exclusum: & ideo si tertioem, vt omnia contineat: ideo exteriorē, vt in circumscripta magnitudine sua immensitate omnia concludat. Alia loca adferuntur à Magistro l. 1. sent. dist. 37. Accedit & ratio. Deus est immensus: ergo impossibile est creaturam aliquam existere cui is se non sit intimè præsens. Plures rationes peti possunt ex B. Thomà l. 3. contra gent. c. 68. Idē quoque licet nonnullis visum sit non posse probari efficaciter ratione Deum esse intimè secundum substantiam in omnibus rebus; contrarium tamen est verius: quod & agnouerunt Philosophi, teste Cyrillo l. 1. contra Iulian. circa medium. Putant quidem aliqui Aristotelem minus rectè hac de re sensisse; sed non probant efficaciter.

AD I. ERGO OBJECTIONEM RESP. NEG. CONS. quia maioris perfectionis est, Deum esse intimè in omnibus in quibus agit, quam si ageret solum in immediatione virtutis, si ut perfectus est, esse ubique secundum essentiam, præsentiam, & potentiam, quam secundum solam potentiam. Sed præterea magnum est inter Deum & creaturas discrimen: ipse enim est causa totius entis & totius esse absolute & quoad omnia; hæc autem solum sunt causæ quod sit hoc vel illud ens.

Deinde, in Deo vnum & idem sunt virtus & essentia, ac per consequens ipse non potest alicui coniungi secundum virtutem, nisi etiam coniungatur secundum essentiam.

Denique, B. Thom. hæc procedit, supponendo quod Deus non agit quomodocumque, sed quod agit & conseruat res tanquam primum & perfectissimum agens, in quo includitur quod sit infinitus & immensus.

AD 2. QUAMVIS CONSEQUENTIA NON VALEAT, NEG. TAMEN ANT. licet enim dici possit prius esse creaturam facti, quam eam dum facta est, in suo facto esse conseruari per præsentiam Dei: simpliciter tamen prius natura est, Deum creaturæ præsentem dare illi esse, quam eam esse.

AD 3. RESP. quod eo casu Deus gubernaret quidem omnia iubendo, sed non operando; sicut Rex terrenus, licet non sit ubique, omnia tamen quæ in regno suo sunt, iubendo regit.

AD POSTREMUM RESP. NEG. ASS. Cùm enim radij Solis non inquinantur, tamen si super immunda & fetentia loca effundantur; eumque anima leprosi nullas ex eius corpore sordes contrahat: multo magis existimandum est, Deum posse esse in omnibus omnino rebus, & ab illis non inquinari. Vide Aug. l. de natura boni c. 19. l. de agone Christi, à c. 18. de quinq; hæresibus, c. 5. B. Thomam 3. p. q. 31. ar. 4. ad 3. Magist. sent. l. 1. dist. 37.

Cæterum, quia hæc nomina, dæmon & homo peccator, non solum important naturam entis, sed nominant naturam intellectualem peccato deformatam: si Deus diceretur simpliciter esse in dæmone vel in peccatore, videretur significari quod sit in eis per modum quo natura intellectualis est capax vt in eâ sit Deus, hoc est, per gratiam; & ideo non simpliciter est dicendum quod Deus sit in dæmone, vel in peccatore, sed cum addito, in quantum est ens vel res quædam.

Hæc obiter nota, quod B. Thom. hæc, vt & alibi sæpe dicat Deum esse in omnibus rebus, sicut a-

Agens adest ei in quod agit, quodq; hoc ad maximam Dei virtutem pertinet quod immediate in omnibus agit. Item quod oportet omne agens sua virtute contingere id in quod agit.

Circa ea quæ dicuntur in corpore quæritur potest.

An esse siue existentia causetur à solo Deo.

PUTATUR enim Author nosse partem affirmatiuam tenuisse, quia hic dicit quod esse creatum est proprius effectus Dei; quod & alibi sæpe reperit.

VERVM TAMEN RESP. probabilius videri, tum ex ratione, tum ex mente Authoris nostri, quod causæ secundæ producant esse, instrumentali ter quidem respectu Dei, principaliter autem in quantum habent in seipsis virtutem actiuam, quæ vtuntur ad suas actiones.

Rationes sunt eiusmodi. **PRIMA:** actio causæ secundæ non terminatur ad solam essentiam, ergo ad essentiam vt existentem: & hinc est quod essentia ponitur extra suas causas, seu existens, per causam secundam.

SECUNDA, Deus & creatura operantur vna numero actione, iuxta illud q. 105. ar. 5. ad 2. Vna actio non procedit à duobus agentibus vnius ordinis: sed nihil prohibet quin vna & eadem actio procedat a primo & secundo agente. Quod conformiter est his quæ l. 3. contra gent. c. 70. scripsit, Non esse inconueniens quod producatur idem effectus ab inferiori agente & Deo, ab utraque immediate, licet alio & alio modo. Atqui actio Dei operantis per creaturam terminatur ad esse: ergo etiam actio creaturæ.

TERTIA, generans verè dat esse rei genitæ: sed causæ secundæ generant: ergo dant esse. Hinc B. Tho. l. 2. contra gent. c. 52. dicit quod generatio & omnis motus terminatur ad esse.

DENIQUE, idem discretè affirmat causas secundas causare esse, quamuis non nisi ex virtute diuina. Omnes causa creata (inquit q. 7. de pot. art. 2.) communicant in vno effectu qui est esse: & producto exemplo de igne & ædificatore, concludit; conueniunt ergo in hoc quod causant esse.

IN RESP. AD 10. Ipsum esse creatum quod est proprius effectus respondens primo agenti, causatur ex alijs principijs. Et l. 1. contra gent. c. 21. Omnis alia substantia præter Deum habet esse causatum ab alio: impossibile est igitur quod sit causa essendi, nisi sicut instrumentalis, & agens in virtute alterius: At rursum l. 3. c. 66. Cùm esse (inquit) sit communis effectus omnium agentium (nam omne agens facit esse actus); oportet quod hunc effectum producant in quantum ordinantur sub primo agente, & agunt in virtute illius.

AD 10. RESP. quod esse sit proprius effectus Dei; partim quia cùm ipse solus sit esse suum, absolutum, & independens; omnia alia quæ dant esse; hoc habent in quantum agunt in virtute Dei: vt ipsemet B. Thom. explicat dicto cap. 66. lib. 3. contra gent. Partim quia solus Deus dat esse simpliciter & absolute; causæ autem secundæ non sunt causa essendi simpliciter, sed causa essendi hoc, v.g. vt sit homo, vt sit alium, quemadmodum idem ait l. 2. contra gent. c. 21. Partim denique, quia solus Deus est causa totius esse, siue materiæ, siue for-

Causa secundæ alio modo producant esse.